XI-ik évfolyam. 9-ik szám. Köszeg, 1891. márczius 1-én.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt. *Egyes szám ára 10 kr.* Előfizetési pénzek és reclamátiók a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Szerkesztőségi iroda: a táblaház iskola-utczai részében. (Szerkesztővel értekezhetni d. e. 11—12. és d. u. 1—2-ig.) *Kiadói iroda:* városkör 81. sz. a nyomdában.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők; mindenkor csütörtökön estig. Megjelenik minden vasárnapon. *Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.*

Jótékony pénzintézet.

Valóságos Isten áldása valamely helynek egy oly pénzintézet, melyben az emberek nyugodt lélekkel helyezhetik el megtakaritott filléreiket vagy fölösleges vagyonukat, s melyből az arra szorultak olcsó kamat mellett bizonyos időre kölcsönöket vehetnek fel. A kereskedelem és ipar, de részben a mezőgazdaság előmozditására is, egyéb tényezőkön kivül, főleg a pénzintézetek szolgálnak, melyek a kereskedést, műipart, részben pedig a földbirtokot is a szükséges tőkével látják el, s heverő pénzünket gyümölcsöztetik.

Kőszeg városa már 1844-től fogva, tehát negyvenhat év óta élvezi egy ily pénzintézet jótéteményeit. Negyvenhat évvel ezelőtt több tekintélyesebb polgára e városnak háromszáz darab 100 pengő forintos részjegygyel megalapitotta a *kőszegi takarékpénztár*-t, melynek vagyona évek folytában hivatalnokainak becsületes munkája s a folytonnövekvő forgalom által annyira felnövekedett, hogy ma a Dunántúlnak, sőt az egész országnak legelső pénzintézetei között foglal méltó helyet. Évi összes forgalma ez idő szerint megközeliti az 5 milliót, és a mult 1890-iki tiszta jövedelme 32,321 forintra rúg, ugy, hogy a negyvenhat évvel ezelőtt vett egy-egy 50 frtos részjegy után már jó hosszu idő óta rendesen 60—70, és az idén pláne 80 frtot fizettek ki osztalékul. Följegyzésre méltó s a részvényesek, valamint az igazgatósági tagok nemes szivére vall azon, tagadhatlanul nemes tett, hogy az óriási forgalomból származó szép jövedelemből közhasznu és jótékony intézeteknek, valamiut ügyefogyott szegény embertársaknak mindig jut egy jókora összeg. A helybeli tan- és nevelőintézetek, a zene-egyesület, a turista-kör, a betegházi egyesület, a kath. polgári ispotály, a szegény-intézet, a Győry-féle templomépitési alap, az ev. templomépitési alap, az ipartestület segélyalapja, a jótékony nőegyesületek, a gimnáziumi segély-egyesület, az önkénytes tüzoltó-egyesület évenkint érzik a takarékpénztár hathatós anyagi támogatását; a szemérmes szegények kopoktatására mindig megnyilnak a főtéri takarékpénztári fényes palota ajtai. Most meg a vasárnapi takarékpénztári közgyülés egy rendkivüli pénzbeli adománynyal gazdagitotta az intézet érdemeit. Ezer forinttal belépett a takarékpénztár a *Dunántúli m. közmivelődési egyesület* örökös tagjai sorába. E nemes elhatározás és áldozatkészség nem szorul dicséretre. Legszebb és legtöbbet mondó bizonysága ez annak, hogy a milyen serényen gyűjti össze az intézet a vagyont, a pénzt, olyan pazarul helyezi el tőkéit a szellemi kincsek tárházaiba és a humanizmus oltárán. Egy közmivelődési egylet módjára istápolja a kőszegi takarékpénztár összes intézményeinket és még mindig juttat másoknak is; juttatott most a *Dunántuli magyar közmivelődési egyesület*-nek is, hogy igy közvetve bár, de mégis hozzájáruljon egy nagy vidék magyar kulturális czéljaihoz.

Kivánjuk mindezeknél fogva, hogy a kőszegi takarékpénztár gyarapodjék továbbra is vagyonban, hogy minél gyakrabban és nagyobb mértékben gyakorolhasson jót; az intéző férfiakat, a derék hivatalnoki kart és a részvényeseket pedig az Isten tartsa, éltesse sokáig!

A helyi érdekü vasútak.

A vasutak fejlődési menete egészen ellentétes sorrendet mutat, mint egyéb közlekedési eszközöké, másrészt pedig ellentétes képet a gazdasági jelenségek amaz általános rendjével, mely szerint a szükebb körü, lokális jellegü szükségletkielégités mindig meg szokta előzni a nagyobb körökre terjedőt. A többi közlekedési eszközök kezdetben csak a kisebb távolságra eső jelentékenyebb pontok összeköttetésére szoritkoztak s igy, a forgalomnak egyes nevezetesebb pontokuál való megszakitásával és ugyanonnan a hasonló szállitási eszköz által való ujbóli felvétellel hozattak összeköttetésbe egymástól nagy távolságra eső góczai a különböző forgalmi területeknek. Nem igy a vasut, mely kezdettől fogva nagy forgalmi központok összeköttetésére vállalkozott, mit csak később követett a forgalom szerényebb ereinek felkarolása.

A vasutak ilyetén fejlődési processusának okát ezek természetében kell keresnünk. Az uj szállitási eszköz arra látszott teremtve lenni, hogy nagy tömegeket, nagy távolságokra, gyorsan, olcsón és e mellett a szállitás biztosságának előnyével továbbitson. Ama nagy előnyöknek általános elismerésével, melyeket a vasutak a szállitás gyorsasága és olcsósága által nyujtottak, a vasutépitéseknek ama lázas korszaka állott be, melyet méltán „vasutépitési düh"-nek neveztek el és mely épen ily távoli főforgalmi központok összeköttetését czélozta. De épen ez a nagy fellendülése a távol eső pontok összeköttetésének, a nagy vasutak nyakra-főre való kiépitése vezetett később az alárendelt jelentőségü vonalak kifejlesztésére. A lázas tevékenységben sok oly nagy vasut épült, melynél a gazdaságosság tekintete figyelmen kivül hagyatott, tulzott kombinácziók, vérmes remények foglaltak helyet a vállalat financziális sikerében és csak később látták, hogy épültek nagy vasutak drágán, melyek a szükségelt forgalom hiányában nem fizetik ki magokat. A pénzügyi zavar kikerülhetetlen volt, miből az lett a tanuság, hogy egy-egy, az előtt nagy költséges berendezésü vonalat igényelni látszó összeköttetés forgalmi igényei igen is szerények, hogy az kevekebbe kerülő pályával, kisebb számu, lassabban közlesedő vonattal is beéri. És igy jött létre a másodrangu és helyiérdekü vasutak sorozata.

A fordulatot az alárendelt jelentőségü vonalak előnyére legelőbb beállott Franciaországban, hol már

TÁRCZA.

Vasvármegye a turistaság szempontjából.

E czim alatt, mint olvasóink még emlékezni fognak, Ebenspanger János felső-lövői intézeti tanár s a Kárpát-egyesület vasmegyei osztályának elnöke még a mult évben felolvasást tartott a M. K. E. budapesti osztályának egyik ülésében. Midőn most a tudós tanár és buzgó elnök utánnyomatban lapunknak is megküldte értekezését, közöljük azt e helyen, meg nem állhatván azonban, hogy néhol egy kis megjegyzést ne tegyünk.

Kárpátok az Alpok közt? Kárpát-Egyesület az Alpok vidékén? Hogyan egyeztethető ez össze? Igy kérdezték vidékünkön sokan, midőn 1887-ben a M. K. E. Vasvármegyei Osztályát alakitottuk. S többen voltak, kik e név miatt nem lettek osztályunk tagjaivá.

S most már Vasvármegyei Osztályunk e tekintetben nem áll magában, minthogy testvéröcscse, a Budapesti Osztály hegyei sem a Kárpátok rendszerehez tartoznak. Ez vigasztalásunkra lehet.

Különben is a dolog nem oly természetellenes, mint a hogy az első pillanatra talán látszik. Különböző nemzetiségeink is külföldi törzseknek sarjai s mégis mind bensőbben simúlnak Magyarhonunk szivéhez. S erre épen Vasvármegye is mutat szép példát, a hol nemcsak azok, kik koszorús Berzsenyink zengzetes nyelvét vallják anyanyelvüknek, hanem a megye nyugati határszélén tömegesen lakó németajku hienczek és vendek, és a szórványosan előforduló horvátok is mindannyian jó hazafiak.

Miért nem tekintenők tehát az Alpoknak Magyarországba terjedő nyúlványait is egészen magyaroknak? S miért nem csatolnók őket is a magyar főhegységhez, a Kárpátokhoz? A hogy a hatalmas Duna a nemzetet nem képes egymástól független két részre osztani, ép oly kevéssé legyen az elidegenitő válaszfal hegyeink s turista-egyleteink közt!

S már most kérem, hogy engem a Kárpátoknak Alpok nyúlványainak nevezett azon részébe méltóztassanak követni, melyeket Vasvármegye területén találunk s melyet ujonnan készült szép turista-térképünk is bemutat.

Hegyeink a norikumi havasok nyúlványai.

Stájerország keleti részében, a Mura, illetőleg a Mürzig — és Alsó-Ausztriában a Schwarzáig terjedő hegyek nyúlványaikent tekinthetjük azokat; a Semmering és Rax által összefüggenek az észak-stájer havasokkal és a Tauern hegységgel.

Vármegyénk hegyei három csoportra oszlanak. Déli csoportja a Rábától délre van; a Hocheck és a gleichenbergi hegyek folytatásaként Dobránál jön a megyébe; egyik ága a Tótságot boritja el, főága pedig mint Hegyhát a Kemenes-aljáig huzódik el. Hegyeink középső csoportja Riegersburgtól Szent-Gotthárd felé vonul és a Rába és Lapincs között ér véget. A harmadik csoport a legnagyobbik, a megye egész északnyugati részét boritja és a Wechsel hegységnek rendszeréhez tartozik.

Főgerincze a következő csúcsok és helyek által határozható meg: Mönichkirchen a Wechsel keleti lejtőjén (900 m.), onnan keletre Waldbauernriegel (872 m.), Mölterer Höhe (839 m.), Hochneukirchen mellett a Hutwisch csúcsa (897 m.); Schlägner Höhe (846 m.) és Hidegszeg (779 m.). Innen már magyar területen delfelé két vonal: a nyugati fővonalban a Vörösvágási csúcs (796 m.), a Kőhalom (Steinstückl, 829 m.), és a Gerinczhegy (Kimmberg, 808 m.), Borostyánkő (619 m.); a keleti vonalon a Kúphegy (Kogelberg, 713 m.), a Vöröshegy (784 m.), és még egy csúcs (760 m.).

A két hegyvonal közötti völgyben ered a Gyöngyös patak; a völgy egyik részét Farkasgödörnek mondják. Borostyánkőtől a hegy gerincze félkör alakjában huzódik egészen Kőszegig. E gerinczen vannak Vágod (502 m.), Alsó- és Felső-Szénégető (502 és 519 m.) községek és következő hegycsúcsok: Szarvaskő (840 m.), annak másik csúcsa (862 m.), és a Királykút völgyén túl a Kis Szarvaskő (625 m.); az Irottkő (883 m.), a megyének legmagasabb*) csúcsa; és az Óház Kőszeg mellett (609 m.). Az Irottkőtől északra a hegy aljában Léka fekszik; délre Rohoncz. E hegység nyúlványai Kőszegig, Szombathelyig és delfele a Rábáig terjednek.

Különös említést érdemel még a megyének három magánosan emelkedő hegycsucsa, a borától hires Sághegy Kis-Czell mellett, a kis Somlyó és a német-ujvári várhegy.

A vasmegyei hegyeknek az imént bemutatott főgerincze be van fásitva: nagy és szép bükkös és fenyőerdők boritják, délkeleti lejtőjét néhol gesztenyés is. Kőszegen, Rohonczon és a Vashegyon már bor is terem; mig Felső-Eőr vidékén még a legjobb fekvésü dombokon sem igen érik a szőlő, mi tanusága annak, hogy Vasvármegyének ezen zúga igazán hegyi vidék. A házak előtt gyakran találni ugyan szőlőt, de ha az idő nagyon nem kedvező, nem igen lehet élvezni, inkább sörétnek való. Hegyeink flórája igen gazdag, faunája is. De felek, hogy előadásom túlságos hosszúvá lehetne, azért azt csak érintem.

A hegyeknek számos pontjáról van szép kilátás.

*) Nemcsak ennek, hanem az egész dunántúli dombvidéknek, ami figyelemre és feljegyzésre méltó. (Szerk.)

az 1836. május 21-iki törvény alapján a községek, departement és az állam részesedése mellett különösen a Bas-Rhin departement-ban igen olcsón (kilométerenkint 30—50,000 franc) létesitteteti egész sorozata a helyi érdekü vasutaknak. Az ez irányu mozgalom másutt is megindult s a törvényhozások Franczia-, Német-, Olaszországban és Belgiumban egyformán siettek ezen vasutak kifejlődését az azok részére biztositott állami kedvezmények által elősegiteni. Midőn nálunk szorosan véve helyi érdekűuek nevezhető vonal egyetlen kilométernyi sem volt még, Franczia ország már jelentékeny ily hálózattal dicsekedhetett.

Nálunk a helyi érdekű vasutak épitése terén későn mutatkozott az épitési kedv fellendülése. Szükségességük pedig rég fel volt ismerve, csak a kivitel terén volt késlekedés. Csak a hetvenes évek vége felé láthatjuk az ez irányu mozgalom különösen ezen vasutak kifejlődésére vezettek, mindenek előtt a fővonalak csekélynek tapasztalt jövedelmezőségét kellene az ez irányu tevékenység inditó okául oda állitanunk. Az alkotmány visszanyerését követő korszakban beállott tevékenység a vasutépités terén egyáltalán igen kevéssé tartotta szem előtt a lehető olcsón épités követelményeit. Egyfelől az állam hozott direkte messzemenő áldozatokat, teljesen befektetve kizárólag vasutak épitésébe az 1865—7. évi XIII. t.-cz. által vasutak és csatornák épitésére engedélyezett hatvan millió forintnyi kölcsönösszeget; másfelől idegen, különösen a Franczia országban helyesen vitt épitkezések és üzlet által előteremtett felesleges tőkék átfolyása segélyével megindult a fővasutvonalaknak nagy társulatok általi előállitása, de ugy egyik, mint a másik esetben drágán, költséges berendezéssel.

Az osztrák kormány által az 1854. évi szeptember 8-án kelt vasutengedélyezési törvénynyel behozott állami kamatgaranczia rendszere mellett épült magánvasutak csekély jövedelmezősége évről-évre növesztette az államra nehezedő áldozatok nagyságát, mi mellett az állami vonalak sem tudtak a szétszórtan fekvő és egymással összeköttetésben nem levő vonalak szakadozott és költséges kezelése folytán a megfelelő jövedelmezőségre szert tenni. Ez utóbbi természetes is volt, ha tekintetbe veszszük, hogy az államositásnál kezdetben nem az öntudatos forgalmi politika irányelvei voltak követhetők, hanem egyes, zilált pénzügyi viszonyok közt sinylődő vonalaknak szorongatott helyzetükből való kiszabaditására kellett törekedni (mint ez a keleti és vágvölgyi vasutnál történt, mely utóbbi épen bevégzetlenségénél fogva ugyszólván csak lokális jelentőséggel birt.)

A szomorú financziális tapasztalatok a költséges felszerelésü, nagy forgalomra berendezett vasutaktól a kisebb, olcsóbb vasutak felé tereltek a közfigyelmet. Kezdtek észrevenni, mily nagy különbség van oly vasut közt, mely mértföldenkint 200,000 frtba kerül, tehát kamatkép csak 12,000 frtot kell évente behoznia és oly vasut között, mely mértföldenkint 6—700 ezer frttal épithetik és ennek megfelelőleg rendkivüli forgalmat kiván a szükséges jövedelmezőségre. Kezdték belátni, hogy nálunk, hol a forgalom meglehetősen csekély és bizonytalan, hol kiépitett kőutak hiányában ép a vasutra leginkább szoruló alföldi vidékeket egy jelentékenyebb eső képes volt huzamos időre elzárni a forgalomtól, okvetlen szakitani kell a követett rendszer kizárólagosságával és áttérni a forgalmi területek szerényebb igényeinek megfelelő vasutak rendszerére, a mint nevezték, az olcsó vidéki vasutak épitésére. A bajokhoz hozzájárult a kamatláb általános emelkedése, a tőke megdrágulása és az utóbbi évek védvámos áramlata, melynek hatását a kivitelre irányuló fővonalak érezték meg a jövedelem csökkenésében. Mindez közreműködött arra, hogy a figyelem belforgalomra kezdett irányoztatni és itt is különösen a vidéki vasutakra.

Csak természetes volt, ha az állam, mely midőn hozzáfogott a jelentékenyebb vonalak kiépitéséhez, már a külföldi összeköttetések nagy részét kiépitve találta s midőn maga létesitett ilyeneket, azok a már megievő vonalakkal való verseny folytán sem voltak megfelelőn jövedelmezők, mely másrészt a kamatgaranczia egyre növekedő millióiban érezte a magánvasutak kedvezőtlen viszonyait, az állam mondjuk, minden rendelkezésére álló eszközzel támogatni kezdte az olcsó vasutak létesitését, felköltve, ösztönözve és ébrentartva a társadalmi tevékenységet, mely ép ezen pontnál nálunk még soha nem tapasztalt örvendetes mérveket öltött. Erre annál inkább szükség volt, mert az alkotmány helyreállitását követett első tiz év vérmes reményekkel megkezdett vasutépitkezéseit az 1873-ik évi általános gazdasági válság oly annyira meglankasztotta, hogy mig 1873-ban 868·7 kmnyi uj pálya adatott át a közforgalomnak, 1874-ben már csak 171·9 km., 1875-ben meg épen csak 2.8 kmt tett ki az uj épitkezés, melyet a későbbi évek is gyönge gyarapodással követtek, mert a tőke bizalmatlanná vált és a válsig megbenitotta általában a vállalkozást.

A közgazdasági általános pangásához járultak a rossz termésü évek, melyek következtében a nagy tőkék kamatozására hivatott vasutak forgalma messze alul maradt a várakozáson ugy, hogy a bizalom egy időre teljesen megingott a vasutak életképessége iránt s még ott is tartózkodtak az épitkezéstől, hol talán a hálózat okszerü kifejlesztése indokolta volna.

Mikor a tevékenység ujra megindult s egy uj eszmét, a vasutak czélszerü csoportositását kezdettek főszempontul tekinteni, lényegesen megváltozott felfogást talált. Elismertetett, hogy a vasutak csekély bevételének okai közt főhelyzet fogial el az a körülmény, mely a főkiviteli vasutakhoz való jutás nehézségében rejlik. Ezen kell tehát segiteni olcsó vidéki vasutak létesitésével, mi által a gazdasági élet ama nagy hiányán is segitve lesz, mely a kiépitett és kellő jó állapotban fentartott kőutak elégtelenségében áll. A gazdasági egyesület ismeretes emlékiratában igen helyesen hasonlittatnak össze nagy vasutaink oly nagy folyamokkal, melyeknek medre időnkint kiszáradni kénytelen, mert kisebb mellékfolyók és patakok által nem tápláltatik. Ezen felismerések egy addig tétlen, szunyadó erőt hoztak működésbe: a társadalmi öntevékenységet, melynél már az államnak csak az istápolás szerepet kellett magára vállalnia.

Nálunk a társadalmi tevékenység a gazdasági téren vajmi kevés eredményt mutathatott fel egészen a legujabb időkig. A közczélok egész terén mindent az államtól vártak, a társadalmi testek energiája elaludt. Ezért az állam és társadalom együttes működésére alig volt Europában tágabb tér, mint hazánkban épen, hol a társadalmi akciók legujabb ideig csak a politikában való részvételre szoritkoztak, a mikben azonban az anyagi jólét inkább csökkent, semhogy erősbödése biztositatott volna. És a mikor a tevékenység a nagy részvénytársulatok formájában megindult, akkor is a hátterben részint az állam állott, a mint ez a kamatbiztositás mellett épült vasutaknál történt; részint pedig a külföldi tőke, mely részvények által mozgósittatott. De a helyi érdekü vasutak épitése körüli mozgalomnak valóban impozáns mérvben való fellendülése, mely az állam minden jelentékenyebb megterhelése nélkül több millióra menő tőkéket hozott össze társadalmi uton, meghonositotta nálunk is ama kivánatos gazdasági össztevékenységet, melyet másutt már előbb szemlélhettünk.

Még főbb vonalaink is alig voltak kiépitve, midőn már felismertetett a szükség, hogy a kiépitett kőutak hiányában szenvedő vidékek a forgalmi hálózatba olcsón, takarékosan előállitott vidéki érdekü vasutakkal bevonassanak. Az országos gazdasági egyesület 1865. évi emlékirata már akkor figyelemreméltó javaslatokat foglalt magában e tekintetben, midőn még összes hálózatunk nem volt nagyobbra terjedő 2158 kmnyi szerény hálózatnál. Az elmélet terén tehát mi sem hiányzott a helyes irányu működésre és mégis példára volt szükség, hogy fellendüljön az e téren vállalkozás. Hogy egy vidéki érdekü vasut minden állami és törvényhatósági támogatás nélkül, pusztán a vidéki érdekeltség hozzájárulásával létesüljön, és pedig oly páratlan leleményességgel a kivitelnél (mely pl. lehetővé tette, hogy a vállalat érdekeltjei készpénzfizetések helyett bizonyos munkálatoknak természetbeni teljesitése, anyagszállitás, földek átengedése és hasonló szolgálatok által rójják le kötelezettségüket, a természetbeni szolgáltatások összesen 25 százalékát tevén a tulajdonképeni épitési költségeknek,) e mellett oly takarékossággal, hogy még a mérsékelten előirányzott épitési költségekből is több mint 30 százaléknyi megtakaritás eszközöltessék és egy 62·8 kmnyi vidéki érdekü vasutvonal ne kerüljön többe, mint 14.999 frtba kilométerenkint, mindez az ideig hallatlan és méltán csodálkozást keltő dolog volt.

Ez egyetlen példa, az arad-kőrösvölgyi vasut példája elég volt, hogy megindüljon a társadalmi téren mindeddig szunnyadott tevékenység a vidéki érdekü vasutak epitese körül, a mire már annál nagyobb szükség is volt, mert az állam a nyomasztó financiális viszonyok között egy időre szünetelni volt kénytelen a vasut-ügy terén való áldozathozatallal. A magántevékenységet kifejleszteni és működésképes állapotban megtartani a nem nélkülözhető könnyitések biztositásával, mindamellett nem jelentékeny terheknek az államra rovásával, ezek voltak a főtekintetek, melyek az állami magatartásnak megszabták irányát s mely főelveket az 1880. törvény volt hivatva először konkrét alakban kifejezni. Az a körülmény, hogy a helyiérdekü vasutak épitése terén évről-évre fokozódó tevékenységet látunk, mindenesetre arra mutat, hogy az e tárgyban alkotott két rendbeli törvényben szerencsésen eltalálta törvényhozásunk a módot arra nézve, hogy direct és indirect segély és társadalmi tevékenység összhangzatosan, egymást kiegészitőleg működjenek közre a nélkül, hogy sulyos áldozatok hozatalára lenne utalva az egyik, vagy nem kevesebbé nehéz erőfeszitések megtételére a másik.

K—g.

Helyi és vidéki hirek.

— **Hivatal-vizsgálat.** Reiszig Ede, Vasvármegye érdemes alispánja csütörtökön d. e. 11-től a késő éjjeli órákig hivatal-vizsgálatot teljesitett városházunkban és az ott tapasztaltak felett általában elismerőleg nyilatkozott. Az alispán ur hivatalos ügybuzgóságát városszerte dicsérik.

— **Választó közgyülés.** A város képviselő-testülete csütörtökön d. u. 4 órakor megyei alispán ur ő nagysága elnöklete alatt közgyülést tartván, választás utján betöltötte a városi számvevői állomást. Miután a korábbi jelölt, Matits János közgyám, visszalépett, a közgyülést megelőzőleg összeült kijelölő-bizottság Beke Lajost hozta javaslatba, kit a közgyülés egyhangulag meg is választott. A megválasztottban Kőszeg városa egy olyan tisztviselőt nyert, ki évek hosszu során át hivataloskodva, ügyessége és szakavatottsága által tünt ki mindig. Bizonyosra vehető, hogy a derék uri ember be fog válni ujabb hivatalába is.

— **Takarékpénztári közgyülés.** A *kőszegi takarékpénztár* f. 1891. évi február ké 22-én d. e. 10 órakor tartotta saját helyiségében rendes évi közgyüleset, melyen az 1890. évi üzletkimutatás és mérleg előterjesztetett. Az üzletkimutatás szerint az évi forgalom 4,082,553 frt

---

A Sági hegyről és a Kis-Somlyóról igen jól látni a Balatonmellék csúcsait és a Bakonyerdő egyik részét. A Hegyhátnak is sok helyeről nyilik szép kilátás. Dobránál nemcsak a Batthyanyaknak e század elején elhamvadt várának romjai érdekesek, hanem az ugynevezett *Tábor* is, mely az első magyar miniszterelnök kedvencz nyaralója volt, a honnan igen szép kilátás is van a környékre. A németujvári várhegyen félig romban heverő hegyi várat látunk; itt gyülekeztek hajdanában hollós királyunk ellenében szövetkezett főuraink. A hegy szép kilátást is nyujt. A *Vashegy*ről aránylag csekély magassága daczára is (415 m.) rendkivüli szép kilátás nyilik. Nyugat felé a Massenberg Hartberg mellett; dél felé a puniczi erdő emelkedései mögött a németujvári hegyi vár tornya látszik, a hátterben a gleichenbergi hegyek; kelet felé Szombathely, a szép jáaki templom és a rónává elszélesedő Pinka és Rába mellékén tul a Hegyhát látható, annak nyugati lejtőjén Vasvár igen tisztán kivehető, a rónán még számos községet lehet látni, p. o. Szombathelyt, Jáakot szép templomával stb.; észak felé a vasmegyei hegyek főgerincze és a Wechsel, valamint a Schneeberg látható, azonkivül N.-Szt.-Mihály, Szalónak, Borostyánkő, Vörösvár és sok más község. A Vashegy északi lejtőjén régi várnak romja látszik. E várban, a monda szerint, Mátyás király is tartózkodott. Magától értetődik, hogy a főgerincznek igen számos pontjáról igazán szép kilátás van. Az Óház, az Irottkő, a Szarvaskő, a borostyánkői hegyekről érdekes ám körültekinteni! Tiszta időben a Fertő tava igen jól látható, jó látcső segitsége mellett még a hullámvetése is észrevehető. És a ki még magasabb hegyre kivánkozik, pár óra alatt és kényelmesen elmehet Hochneukirchenbe, hol a Hutwischről olyan kilátást élvezhet, mely párját ritkitja. És a ki meg ezzel sem elégszik meg, az menjen fel a könnyen megmászható Wechselre (1738 m.). Mi lövőiek most két évvel ezelőtt szeptember végén mentünk fel a Wechselre. Este már sötétben vezettettük magunkat fel, ott a voraui Schwaigban megháltunk és reggel korán felsiettünk a hegy csúcsára. Épen jókor jöttünk. A nap kelt fel, még pedig épen a Fertő-tó irányában. Szép volt az, amikor az a vérpiros karika a vizből látszott emelkedni. Egyszerre meg e karikának koronája támadt, mely mindnagyobbra növen, szintén karikává fejlődött. Két napot láttunk. Melyik az igazi? A tónak tükre a nap sugaraiban izzó tengerhez hasonlitott. A fény végre oly vakitó lett, hogy szemeink kápráztak és kénytelenek valánk a nagyszerü tüneménynek hátat forditani. Nyugat felé nagyszerü hegyi panoráma tárult fel előttünk. Kár volt, hogy nem a nap kelte előtt láthattuk, mert igy már sokat veszitett szépségéből, nem birván azzal versenyezni!

Vasvármegye északnyugati hegyi vidékén számos utat jeleztünk már, mint azt térképünkről is láthatni; sok helyen meg magyar és német szövegü utmutatókat állitottunk fel. Ugy tehát a turisták bátran nekiindulhatnak hegyeinknek, akár vezető nélkül is. Enni-inni valóról sem kell előre gondoskodni, a helységek jó sürűen vannak egymásután s ételt-italt majdnem mindenütt kaphatni. Csak azon turisták, kik a főhegység gerinczén, az Irottkő és Szarvaskő csúcsán mennek át, helyesen tesznek, ha élelmiszereket hoznak magukkal, mert ottan órahosszat nem kapni semmit sem; legfeljebb szamóczát vagy málnát ehetnek, a melyet az év bizonyos szakában nagy mennyiségben találni. A telepitvényesek a hegy déli lejtőjén, és a herczeg csinos vadászlaka az északi oldalon elég sajnos, nem esnek utunkba, ha a hegyen végig megyünk. Itt fönn csak a természet bájaiban kell gyönyörködni!

S most sétáljunk le a hegyekről; ott lenn is van sok vonzó hely: majd kies völgy, melynek hegyi patakában pisztráng játszadozik; majd pedig valamely érdekes község. Ilyen regényes pontok p. o. a *Királykút**) és az *Üveghuttai völgy*, mely Góborfalva-Szalonak felé nyilik; Borostyánkőnél a *Farkasgödör* és a *Gyöngyös völgye*, melyben Léka van érdekes régi várkastélyával; Rohonczon az ugynevezett *Práter*, melynek egyik lejtőjén szintén várrom látható; az *Ovári völgyszoros*, hasonlóképen várromjaival. Ugy a Királykútnál mint a Vashegyen, a monda szerint, Mátyás király is megfordult, e helyeken szeretett mulatni; már ez a körülmény is kedvessé, vonzóvá teheti e pontokat turistaközönségünk szemében. A vidék meg jóformán most is olyan szép, mint 400 évvel ezelőtt volt.

Szép a *Villámos völgye* is: Felső-Lövőn gyümölcsös erdő, onnan félórányira észak felé meg vadregényes völgytorok, mely több órányira és meg Ausztriába is huzódik. Mindjárt Villámos községe felett régi várrom van; ez hajdanában rablófé-zke volt a hirhedt Németujvári Iván grófnak. A népmonda a gonosztevő főurat Schlosshansl név alatt ismeri; ez máig is hazajáró lélek; büntetésül éjjelenként a patakban (épen a vár alatt!) rozsdás patkószegeket kell mosnia. („Rostige Huafnägel woschn.") Felső Lövőtől mintegy 2 órányira észak felé ugyancsak a Villámos völgyében van a *Hármas határ*, hol Magyarország, Ausztria és Stájerország határolnak össze. Ez érdekes ponton már a negyvenes évek óta a 3 méter hosszu, 1 méter átmérőjü hengeralaku határkő nem áll, hanem fekszik, jeléül annak, hogy a három ország hatóságai e regényes helyen nem igen szokták megfordulni. Fönn a hegyen, a hol a Villámos-patak ered, *Gschaidt* községe fekszik, már Ausztriában. (Gschaidt = Wasserscheide = vizválasztó). Milde bécsi érsek korában e községben egy plébános lakott, ki hóbortjairól szélesebb körökben volt ismeretes. Erre vonatkozólag a nagynevü érsek, a monda szerint, egyszer mondá: „In meiner Diöcese ist nur ein geschaidter Pfarrer und der ist nicht gescheidt".

(Vége következik).

*) Lásd: Turisták Lapja. I. évf. 213. lap.

12 krt tett, a mérleg pedig 4,366,995 frt 04 krral van lezárva, mely összegben a „vagyon" rovatnak főbb tételei: házak értéke 52000 frt, értékpapirokban 230,154 frt, tartalék alap 28376 frt 87 kr., jelzálogi kölcsönök 3,334,656 frt 10 kr., előlegek 32467 frt, váltótárcza 134,639 frt, 79 kr., idegen pénzintézetoknél elhelyezve 297,608 frt 90 kr., nyugdijalap 28,109 frt 55 kr. reáliskolai alap 10,000 frt; a „teher" rovatnak főbb tételei pedig: részvénytőke 60,000 frt, betétek 4,135,178 frt, 1890. évi tiszta nyeremény 32,321 frt 62 kr. — A közgyülés ezen tiszta nyereményből részvényenkint 80 frt osztalékot állapitott meg és a tartalék-alapra 2000 frtot, az ingatlanok értékének leirására 1500 frtot, a nyugdijalapra 1000 frtot, jótékony s közhasznu czélokra 1400 frtot forditott, mely utóbbi összegből a kőszegi zeneegyletnek 40 frtot, a kőszegi gymn. segély-egyletnek 40 frtot, a kőszegi kath. elemi iskolának 25 frtot, a kőszegi evang. iskolának 20 frtot, az izraelita iskolának 10 frtot, a polgári iskolának 20 frtot, az iparrajztanodának 10 frtot, a keresk. és iparostanonciskolának 20 frtot, a kisdedóvódának 80 frtot, a betegházegyletnek 50 frtot, a kath. polgári ispotálynak 50 frtot, a szegényintézetnek 50 frtot, a kath. nőegyletnek 20 frtot, az evang. nőegyletnek 20 frtot, a tűzoltó egyletnek 50 frtot, a Győri-féle templomépitési alapnak 40 frtot, az evang. templomépitési alapnak 40 frtot, az ipartestület segélyalapjának 20 frtot, a turista-egyletnek 50 frtot és a Dunántuli magyar közmivelődési egyletnek, mint az 1000 frt örökalapitvány első részletét, 200 frtot juttatott. Végül a kilépő igazgatósági és felügyelő bizottsági tagok helyébe igazg. elnökké Pötzelberger Károly, igazg. alelnökké Chernel Kálmán; felügyelő bizottsági rendes tagokká Ecker Károly, Kehrn Károly és Matits János; felügyelőbizottsági póttagokká Szájbely Gyula és Unger Ödön, a igazgatósági tagokká Korchmáros Menyhért, Major János, Michaelis Izidor, Szép Mihály, Schifer György és Zins Károly ismét, mindannyian majdnem egyhangulag megválasztattak.

— **A kőszegi ipartestület.** Iparos körből vesszük a következő soroka t: A mult vasárnapon volt a helybeli ipartestület évi közgyülése, melyen Lauringer János elnök ur a testület állapotáról és saját működéséről tett jelentést. Az iparosok, mint mindig csekély számmal jelentek meg, de a megjelentek egy szivvel-lélekkel elismerésüket fejezték ki a távozó elnöknek, ki daczára ujból való és egyhangulag történt megválasztásának, a tisztség elől kitert és köszönet kifejezése mellett a bizalomért, megvált az elnöki széktől. E körülmény lehangolólag hatott minden iparosra, mert a távozó elnökben egy igazán tevékeny vezért veszitett a testület, aki az iparosok érdekében kivétel nélkül fáradozott és figyelemmel kiserte minden egyes tagnak az ügyeit. Érdemül tudható be neki, hogy a testület kuszáltabb ügyeit rendbe hozta és az irodai teendőkben Steininger ipartestületi jegyzővel karöltve szorgalmasan és lelkiismeretesen járt el. Igen tisztelt iparos polgárok! Én, aki csak egy szerény tagja vagyok az ipartestületnek, nem akarok túlzásba esni Lauringer János volt elnök ur iránt; de annyit ki kell mondanom, és e véleményemet bizonyosan a legtöbb társam fogja osztani, hogy Lauringer János volt az, aki elnöki hivatását jól felfogta s a saját körébe tartozó teendőket ismerte és jól végezte. Ő meg akarta értetni az iparosokkal, hogy mit jelentsen e szó: iparegylet. Hogy sokan nem értették meg, akiknek inyére minden törekvése mellett nem tudott tenni, azoknak más az izlése, azoknak az összetartás nem kell, mert nagyon is szerény vagy nagyon is jó vagyoni állapotuknál fogva nem törődnek azzal, ha az összesség ügye nem is jut diadalra. Nálunk nagy szükség volna a gyakoribb összejövetelekre, gyülésekre, hogy azokon hasznos dolgokról beszélgethetnénk, törvénymódositásokról értekeznénk, mert a legegyszerübb iparosnak is lehet valamiről helyes nézete, amit a kellő formába öntve oda fent is figyelemre méltatnának. Emigy hiába lármázunk, hiába kárhoztatjuk ezt, vagy amazt, nem hallja meg senki. Egyesüljünk ennélfogva, dolgozzunk és értsük meg egymást! Üdvözöljük most az ipartestület uj elnökét, a megválasztott Bajcsi Lajost és kivánjuk, óhajtjuk, hogy ő is tehetsége szerint törekedjék testületünk érdekeit elmozditani és mindnyájunk javára lenni. *Egy iparos.*

— **Nyilvános köszönet.** Vasvármegye közönsége, a törvényhatósági bizottságnak f. é. február 3-án tartott közgyülésen hozott határozata alapján, 100 frttal, a répczevidéki takarékpénztár a f. é. február 14-én Csepregben tartott közgyülésén hozott határozat alapján 30 frttal lépett a helybeli kath. gimnáziumi segélyző-egyesület alapitótagjai közé. — A kőszegi takarékpénztár ugyanezen egyesület czéljaira 40 frtot szavazott meg az idén is a február 22-én tartott közgyülésen. Ezen kegyes támogatásért a szegény tanulók nevében hálás köszönetet mond a nemes szivü adakozóknak

Kroller Miksa,
a segélyző-egyesület igazgatója.

— **A kálvária-stacziók beszenteles.** A kálvária-hegyi stáczióképeket Hanély Antal már elkészitotte és azok minden tekintetben szépen sikerültek. Ha már most az idő kedvezni fog, a képeket márczius közepe táján elhelyezik a stáczió-kápolnákba s József-napján felszentelik.

Nyilvános köszönet. A kőszegi takarékpénztár szives volt az idén ismét 50 frtot adományozni a helybeli *turista-kör* czéljaira, amely kegyes adományért hálás köszönetét mond

a turista-kör elnöksége.

— **Adományozás.** Chernel Kálmán ur ő nagysága a kőszegi turista-kör kilátó-torony épitési alapja javára 10 frtot volt szives ajándékozni, melyért köszönetét nyilvánitja

a turista-kör elnöksége.

— **Nyilvános köszönet.** A kőszegi takarékpénztár az idén is oly kegyes volt a helybeli önkényes tüzoltóegyesület czéljaira 50 frtot adományozni. Az intézetnek ezért a hathatós anyagi támogatásért hálás köszönetet mond *az önk. tüzoltó-egyesület elnöksége.*

— **A város czimere.** A Budapesten épülő uj törvényp·lota ülésterméneк falait az összes létező és már megszünt törvényhatóságok czimerei fogják diszesiteni. Helyet fog ott foglalni Kőszeg szab. kir. város sziuezett czimere is, melynek hű és hiteles rajzot már elkérték a várostól. Meg lesz tehát örökitve egy kis emlékünk a régi dicsőségből!

— **Kanyaró.** Városunkban egy idő óta a gyermekek között járványszerüen grassál a kanyaró, mely először itt időző idegen leánynövendékeknél jelentkezett, és most egyre terjed. A városi orvos jelentései szerint a betegségi esetek gyenge lefolyásuak.

Zene. A *kőszegi zenekar* Pohl Rikárd karmester vezetése alatt ma (vasárnap, márczius 1-én) este 8 órakor a *Strucz* szállóban hangversenyt ad teljesen uj programmal.

— **Cseveges a hátról.** Egyet gondoltam a minap, azután utra keszültem. Ezen a kőszeg-szombathelyi páczifik vasuton régen mentem s akkor meg nem kóstolhattam ki azt a fene „kis zónát." Olyan nagy bire van már, hogy elhatároztam magamban: jobban megfigyelni a vele járó dolgokat. Hát, uram-fia, Lukácsházáig csak elzónáztunk valahogy, mert az ottani pasaserok csak megjárták; hanem mikor aszondták, hogy: „Német Gencs", no akkor volt hátrálás a gencsi menyecskék elől, akik oly tekintélyes számban szálltak be, hogy mi városiak azonnal megadtuk magunkat — nem ám a menyecskéknek, hanem az udvariasság szabályainak, a melyek azt diktálják: „ha asszonyt látsz, vonulj félre!" Én figyelemmel voltam e szabályokra, csakhogy nem volt benne köszönet. Az Isten őrzött, hogy oda nem lapitottak a vagon oldalához, annyira nekem jöttek kosaraikkal. Odadöltem azután önkénytelenül az ülés sarkába és szundikálni kezdek. Hamarjában egy szépet álmodtam. Utaztam vasuton, kényelmesen, és mikor legelőször megállott a vonat, szép kis megállóhely tünt szemembe elég tág várószobával. Ugy volt a másodikon is s ott a gencsi menyecskék már külön kupékba ültek. Hanem az egyik uriembernek meg ez nem tetszett és azért is a kosarak közé vetette magát. Erre a zsibajra azután felébredtem és a konduktor rögvest elkiáltotta magát, hogy: „Szombathely"! „No a bagó rugja meg", mormogám, „ha álom is volt ez, majd megvalósul" — és büszke önérzettel haladtam el a piaczra siető falusiak mellett.

* * *

Eliliant a napokban Kőszegről egy „schustermeister". Gonosz nyelvek ráfogták szegény fuvolásra, hogy a sorozás elül szökött meg, mert „Wiener" létére nem akart bakancsot ölteni. Dehogy! Nem felt az a bakancsoktól, hisz annyit vitt az el magával, hogy mezitláb mehetne R—t barátunk, ha történetesen nem volna még egy kis lábra, no meg a tejbe apritani valója.

— **57. kimutatás** a kőszegi betegházi egyesület bevételei- és kiadásairól az 1890. január hó 1-től egész deczember 31-ig. Bevételek: multévi pénztári maradvány 938 frt 27 kr., kamathátralék 62 frt 36 kr., kamatjövedelem a 6% kölcsönről 570 frt 99 kr., államkötvények kamatja 1309 frt 40 kr., takarékpénztári kamat 302 frt 95 kr., egyesületi tagok járandóságai és évi tagsági dijai 352 frt 50 kr., iparosoktól befizetett tagsági dij 67 frt 50 kr., magasabb fizető tagok után 140 frt, intézetek tagsági dijai 216 frt, 50 kr., beirási dij uj tagoktól 12 frt, befizetett ápolási költségek 1480 frt, 92 kr., ajándékozások 55 frt, visszafizetett tőkék 380 frt 8 kr., a takarékpénztártól kivett tőke 200 frt. Összesen 5488 frt 47 kr. Kiadások: a betegek és az ápoló nővérek ellátására 1471 frt 80 kr., az ápoló nővérek ruházati átalánya 336 frt, tiszti fizetések és szolgálati dijak 458 frt 12 kr., cselédfizetések 204 frt, fűtési szükséglet 272 frt 5 kr., fehérruha és más házi eszközök 115 frt 98 kr., világitás, nyomda 58 frt 15 kr., többféle apró és rendkivüli szükségleti kiadások 214 frt 78 kr., házjavitásra 190 frt 38 kr., királyi és városi adó 25 frt 62 kr., gyógyszerek és orvosi eszközök 125 frt 26 kr., a kőszegi takarékpénztárba elhelyezett uj tőke 1713 frt 68 kr. Összesen 5185 frt 82 kr. Az egylet vagyoni állapota: a tehermentes házon és felszerelésen kivül: kihelyezett 6 százalék tőkében 8772 frt 16 kr., a kőszegi takarékpénztárban elhelyezve 14076 frt 77 kr., ezüstjáradék államkötvények 1200 frt, 5 százalék magy. kir. járadékkölcsön 24900 frt, 1860-iki államsorsjegy 200 frt, magyar vörös-kereszt-sorsjegy 5 frt, Waldstein sorsjegy 20 frt, vasuti részvény 100 frt, betegházi kápolna alap 260 frt 45 kr., pénztári maradvány 302 frt 66 kr. Összesen 49837 frt 4 kr. A betegházi egyesület kimutatása az egészségi állapotról 1890-ben. 1889. deczember végén maradt gyógykezelés alatt 14, azóta került gyógykezelés alá 96; összesen 110; ezek közül meggyógyult 90, ezek közül meghalt 20, összesen 110. A 110 beteg közül 84 belső és 26 külső betegségű volt. Nemre nézve 80 férfi és 30 nő. Társadalmi állásukra nézve: polgári 86, honvéd 23, pénzügyőr 1. Uralkodó betegségek valának a légző és emésztési szervi bajok és leginkább éltesebb személyeknél a belső szervek elfajulása. Csonttörés 2, véres műtét pedig 4. A halálozások nagyobb része abból magyarázható meg, hogy a városi és idegen szegények, az előrehaladt kor és nyomor folytán, igen elhagyott állapotban kerültek a betegházi ápolásba. A betegek fenti száma 3882 ápolási és gyógykezelési napot vett igénybe. Több városi aggkóros pedig csaknem egész éven a kórházban lett ellátva. Gyógyszerekre lett forditva 110 frt.

— **Tolvajlás.** Koczó József, egy 66 éves nagycsömötei lakos, aki lopásért már többször volt büntetve, a mult csütörtökön bejött Kőszegre, hogy kolduláson ürügye alatt itt is szerencsét próbáljon. A 36. számu házban a folyosón heverő szenyes ruhát megdézsmálva hirtelen kereket oldott, de a figyelmes háziasszony észrevette a tolvajlást és follyelentésre a rendőrségnek sikerült tettest a hüvösre kisérni.

— **Megunta a dicsőséget.** Bittner Nándor, az ugynevezett bécsi Schuster, ki itthagyva feleségét, és a Türk-házban levő üres üzlete mellett még egy kis adóságot, hétfőn a városból ismeretlen helyre eltávozott.

— **Egyesületi hirek.** A *kőszegi általános takarékpénztár* ma d. e. 10 órakor a saját helyiségében évi közgyülését tartja. — A helybeli *jótékony nőegylet*-nek ma d. u. 3 órakor Hanély Antalné elnöklete alatt és ennek lakásán közgyülése lesz. — A *betegházi egyesület* évi közgyülése e hó 10-én d. e. 10 órakor lesz megtartva a városházán.

Felolvasás Szombathelyen. A szombathelyi kereskedő ifjak önképző és betegsegélyző-egyesülete f. é. márczius hó 11-én tartandó estélyen Rákosi Viktor hirneves publicziszünk, a *Budapesti Hirlap* „Sipulusz"-a és országszerte ismert humorista felolvasást fog tartani. Rákosi Viktor Acsádon született, hol atyja a Szegedy-családnál gazdatiszt volt. Iskolába Sárvárott, Kőszegen és Sopronban járt, mely helyekhez őt bizonyára szép emlékek kötik. Azért — ugy hiszszük — szivesen jönne el hozzánk is, ha innen meghivást intéznénk hozzá. A *polgári kör* választmánya talán a legilletékesebb volna e tekintetben.

Gyógytár Lekán. Sárosy Imre, felső-pulyai okleves gyógyszerész, azirán folyamodott, hogy Lekán gyógytárt nyithasson.

Vegyes hirek.

— **Összeirás.** A kereskedelmi miniszter elhatározta hogy az iparstatisztikai adatok gyüjtését a kereskedelmi- és iparkamarák, az iparhatóságok és ipartestületek által vezetett lajstromok, összeirások és feljegyzések alapján oly módon szervezi, hogy az iparosokat, a kereskedőket azok segédmunkásait, a tanonczokat és gyakornokokat külön veteti fel, és pedig külön a képesitéshez, külön az engedélyhez kötött iparágakat, ismét külön a gyárosokat és gyári munkásokat, azután a kereskedőket és végre a többi iparágakat. Felhivja a törvényhatóságokat, hogy haladéktalanul intézkedjenek, hogy a hozzájok küldött kimutatásokba a segédek és tanonczok, ugy a kereskedésekben alkalmazott tanonczok létszáma lehetőleg az 1890. évi létszámnak megfelelőleg felvétessék. A felvételek az iparhatóságok, illetőleg a hol ipartestületek vannak, ezek által teljesitendők, és pedig az iparhatóság, illetve ipartestületek, városok és községek szerint csoportositva. Az önálló iparosok és kereskedők létszámát a kereskedelmi és iparkamarák, a gyárosok és gyárimunkás szetuelyzet felvételét az iparfelügyelők fogják eszközölni. Gyárnak tekintendő oly iparvállalat, mely vagy motor segélyével dolgozik, vagy legalább 20 kézi szakmunkást foglalkoztat. — A képesitéshez kötött iparágakban alkalmazott segédek és tanonczok létszámát az iparhatóságok, illetőleg ipartestületek az általok vezetett lajstromok alapján veszik föl. Az engedélyhez kötött, valamint a sem képesitéshez, sem engedélyhez nem kötött egyéb iparágakban alkalmazott segédek és tanonczok létszáma az iparhatóságok által vezetett lajstromok alapján mutatandó ki. A kereskedősegédek kimutatása mellőzendő, a kereskedelmi tanonczok, illetőleg gyakornokok létszáma azonban az iparhatóságok által a tanonczlajstrom alapján felveendő. Az önálló kereskedők létszámát szintén a kereskedelmi és iparkamarák fogják kimutatni. A miniszter utasitja a törvényhatóságokat, hogy kellő erélylyel intézkedjenek, hogy az emlitett adatokat lelkiismeretesen és oly időben állitsák össze, hogy azokat a törvényhatóságok legkésőbb május elsejéig felterjeszthessék.

— **Kétezer éves képek** vannak ez idő szerint a fővárosi műcsarnokban kiállitva, melyek Egyptomból mai Fujjumból származnak s a müvelt világ közbámulatának képezik a tárgyát. E képekről kitünő tanulmányt irt Dr. Nyári Sándor a régészeti irodalomnak e kiváló művelője a „Képes Családi Lapok" legutóbbi számában, a melyben e tanulmányon kivül Jókai Mór, Tábory Róbert Tolstoi, Dr. Várady Antal, Báró Horváth Miklós, Palágyi Lajos müveiben gyönyörködhetik az olvasó. Dr. Nyári Sándor ismertető czikkére olvasóink figyelmét ezennel felhivjuk.

Nyilt-tér.

Grenadin-selymet. fekete és szines azonkivül minden világos szinben) 95 krtól 9 frt 25 krig méterenkint (18 minőségben) vég- és darab számra, porto- s vámmentesen szállit Henneberg G. (cs. és kir. udv. szállitó) Zürichben. Minták rögtönösen küldetnek. Levelekre Svájczba 10 kros bélyeg ragasztandó.

Felelős szerkesztő: ***Wittinger Antal.***
Kiadó-laptulajdonos: ***Felgl Gyula.***

Irodalom.

— **Az „Épitési Tanácsadó"** czimű műből, Gonda Béla müszaki tanácsos és müegyetemi m. tanár e közérdekü müvéből megjelent a 8-dik füzet, mely az épitési munkálatok nyilvántartását, az épités felügyeletét és ellenőrzését, továbbá a munkálatok felülvizsgálatát tárgyalja. Ebben a füzetben van megkezdve a IV. fejezet, mely az épitési idő, az épületek költsége, tartalma, leltározása becslése és biztositása kérdését tárgyalja. E füzetben az épületek becslésénél követendő eljárás van részletezve s mintegy 8 oldalra terjedő táblázatban nagyérdekü adatok közölvék a lakóházak, gazdasági, gyári és vasuti épületek s különböző gépek értéke, fennállási ideje, értékcsökkenése és fentartására vonatkozólag.

Az „Épitési Tanácsadó" összesen 30 füzetben fog megjelenni, kiterjedve az épitkezés minden ágára. Egy füzet ára 30 kr. Előfizetni lehet 18 füzetre (egy évre) 5 frt 40 krral vagy 9 füzetre (fél évre) 2 frt 70 krral. Az előfizetések és megrendelések ifj. Nagel Ottó könyvkiadóhivatalába Budapestre (muzeum-körut 2 sz.) küldendők. A 9. és 10. füzet legközelebb szintén megjelenik s ezzel a mű első kötete teljes lesend. — Ajánljuk e közérdekü müvet a mérnökök és épitészek, épitőiparosok és vállalkozók, a földbirtokosok és gazdatisztek s általában az épitkező közönség szives figyelmébe.

55/1891. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött biroi végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a kőszegi kir. járásbiróság 316/891. számu végzése által **Polláк testvérek** javára **Schönwald Salamon** ellen 432 frt tőke s járulékai követelés erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 651 frtra becsült rőfös- és rövidáruk füszer, stb., butorokból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a 387/1891. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszinen, vagyis **Rohonczon végrehajtottnál** leendő eszközlésére

1891-ik év márczius hó 11-ik napjának délelőtt 10 órája

határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóság ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ban megállapitott feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Kőszegen, 1891-dik évi február hó 23. napján.

Rusa Gyula,
kir. biróságí végrehajtó.

Legdivatosabb és legkedveltebb

hangszer.

Czimbalmozni

tanit

Balogh.,

czimbalmos, Szombathelyről.

Jelentkezhetni **Kőszegi József** könyvkereskedésében, hol bővebb felvilágositással is szolgálnak.

Legnagyobb brünni szétküldési áruház

Ticho Fülöptől,

Krautmarkt. 21. BRÜNN Rathhausgasse 17. sz.

Egy Maradék

Szétküld postautánvéttel vagy előfizetés mellett:

brünni posztó-szövetet, 3·10 méter, egy teljes férfiöltönyre, jó minőségben csak	frt	5.—
brünni posztó-szövetet, 3·10 meter, egy teljes férfiöltönyre, finom minőségben csak	frt	8.—
brünni posztó-szövetet, 3·10 meter, egy teljes férfiöltönyre, legfinomabb minőségben csak	frt	10.75
brünni posztó-szövetet, fekete szinben, 3·10 m., egy salon-öltönyre, igen tartós, csak	frt	9.—
2 meter, egy felöltőre, a legujabb szinben és szövetnemben, csak	frt	6.—
mosható kártolfonal, (mosásért biztositatik), a legujabb dessinben és szinben, 6·40 m., egy teljes férfiöltönyre, csak	frt	3.—
Egy maradek lenvászon, czérnázott áru, mosható és csodálatos minta, 6·40 meter, egy teljes férfiöltönyre, csak	frt	4.—
Egy vállravető, czérna, 9 negyed hosszu, frt 1.20; tiszta gyapju, 10 negyed hosszu	frt	4.—
egész fekete, selyemállal (Cachemir-kendő gyászra	frt	4.50

Női ruha-szövetek

mindenféle szövő nemben, kivitelben és szinben, a legujabb és legdivatosabban a tavaszi és nyari időszakra 1891/92.

Egy egész öltözet
dupplaszeles.

jó minőségben 10 meter	frt	3.50
jobb „ 10 meter	frt	6.—
finom „ 10 meter	frt	8
finomabb minőségben tiszta gyapju 10 meter	frt	9.—
legfinomabb minőségben tiszta gyapju 19 meter	frt	13.—

franczia áru.

Fekete Cachemir,
lengyel készitmény,
sima, csikos vagy virágos:

1 öltözet 10 meter, sima	frt	4.50
1 öltözet 10 meter, csikos	frt	5.50

a legfinomabb nemben.

Angol Zephyr (vasznak),
legfinomabb és legalkalmasabb házi és utczai öltözéknek. **Uj!!**

1 egész öltöny Ia, 10 meter	frt	5.50
1 egész öltöny IIa, 10 meter	frt	4.—

Franczia
Voiles
(Satins),
mosásra biztositék.

Egy teljes ruha
10 meter:

jó minőségben	frt	2.80
finom „	frt	3.50
legfinomabb minőségben	frt	4.50
atlasz-minőségben	frt	6.—

Jute-függöny
török miuta, egész hosszában

első minőség	frt	3.50
második minőség	frt	2.50

Tunis-függöny
arauynyal átszöve, gyönyörü csikossal és bojttal ellátva, teljes hosszában, mindenféle szinben | frt | 4.50

Egy garnitura,
két ágy- és egy asztalteritő

jute-ből	frt	3.50
ripsből	frt	4.50

Manilla-fütőszőnyeg,
igen tartós,
egy maradék 10—11 meter | frt | 3.40

Lennáruk:

Egy darab = 30 bécsi rőf,
ára darabonkint:

Rumburgi széklenn, 5/4 széles	frt	6.50
Rumburgi Oxford valódi szin Ia.	frt	6.50
Rumburgi „ „ „ IIa	frt	4.50
Chiffon, igen jó minőség á frt 4.50, 5.50, 6.50 egész	frt	9.—
Házivászon, 4 negyed széles	frt	4.50
5 negyed széles	frt	5.50
Stefánia-vászon, 5 negy. széles teljes pótlék a lenfonálnak	frt	9.—
Atlasz-Gradl, ágybehuzókra Ia.	frt	8.50
IIa.	frt	5.50
Lenszövet varrás nélkül darabja 2 meter hosszu	frt	1.10
Canevas, Ia. miu. ágybehuzókra	frt	6.—

Hölgy-ingek, chiffonból vagy erős lenvászonból csipkével, 6 drb frt 3.75

legjobb rumburgi fonállal és svájczi himzéssel 6 darab - frt 6.—.

Pompásan elkeszitett mintakönyvek ingyen és bermentesen küldetnek. — Minták kivánság szerint minden áruczikkből ingyen és bermentesen küldetnek.

A kőszegi takarékpénztár mérlege 1890-ik évi deczember 31-én.

Vagyon.

Főkvi. lapsz.			Osztr. érték frt.	kr.
172	Pénztári készlet 1890-ik évi deczember 31-én		49288	69
3	A két ház értéke		52000	
181	Földtehermentesitési és szőlődézsma váltsági kötvények:			
	200,100 frt magyar földtehern. kötvények	89 frt = 178,089 frt		
	5500 „ „ szőlődézsmav. „	100 frt = 5500 „	183589	
141	25000 frt magyar papirjáradék 100 frt		25000	
124	227 drb. kőszeg-szombathelyi vasuti elsőbbségi részvény 95 frt		21565	
168	Leszámitott értékpapirok		119004	13
135	Tartalékalap: betéve a 32955. sz. O. 577. lapa. könyvecskébe		28376	87
184	Ingatlan törlesztési alap: betéve a 36681. számu T. 542. lapszámu könyvecskébe		1575	
162	Kölcsönök		3334656	10
163	Előlegek		32467	
164	Váltók		134639	79
171	Különféle hitelintézetnél elhelyezett összeg		297608	90
165	Nyugdijalap értékpapirjai		28109	55
145	Reáliskolai alap		10000	
98	A tisztviselők által letett óvadék s a távbeszélő vezeték óvadéka		7400	
185	Nyomtatványok		413	71
128	Irodai felszerelés		800	
157	Perköltség-előleg		900	
7	Árverésen letett bánatpénz		645	
158	Hátralékos kamatok 1890. deczember 31-én:			
	kölcsönök után	37106 frt 23 kr		
	előlegek „	104 „ 5 „		
	értékpapirok „	1746 „ 2 „	38956	30
		Összesen	4366995	4

Teher.

Főkvi lapsz.			Osztr. érték frt.	kr.
25	Részvénytőke		60000	
182	Tartalék-alap		28376	87
173	Nyugdij-alap		28782	54
183	Ingatlan törlesztési alap		1575	
70	Reáliskolai alap		10000	
110	A tisztviselők óvadéka		7390	
156	Árvabetétek tartalék-alapja		2633	51
14	Az értékpapirok külön tartalék-alapja		12999	37
179	4½% betét és tőkésitett kamatok		3586611	71
177	4% „ „ „ „		457071	37
178	Árva „ „ „ „		91495	92
160	Letétek		4993	42
116	Előleg utáni többlet		179	27
180	10% adó az 1890-ik évi decz. 31-én tőkésitett kamatok után		8975	1
166	Jotékony és közhasznu czélokra szánt összeg maradéka		20	10
33	Előre fizetett lakbér		163	3
127	Fel nem vett részvényosztalék 1888. évről		72	
158	1891. évre előre fizetett kamatok és pedig:			
	váltók után	1261 frt 90 kr.		
	kölcsönök „	30306 „ 19 „		
	előlegek „	90 „ 96 „		
	értékpapirok után	719 „ 94 „	32378	9
146	1889. évi nyeremény áthozat		954	9
115	1890. „ tiszta nyeremény		32321	6
		Összesen	4366995	

Preyler Lajos s. k., pénztárnok.

Pötzelberger Károly s. k., elnök.

Wölfel Vilmos s. k., könyvelő.

Jelen üzleti kimutatást és mérleget a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlitottuk, pontosan megvizsgáltuk és legnagyobb rendben találtuk.

Köszegen, 1891. évi febrnár hó 2-án.

A felügyelő bizottság:

Ecker Károly s. k., **Kehrn Károly** s. k., **Matits János** s. k.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Köszegen.